

BANK SPÓŁDZIELCZY w BRODNICY

Opis Systemu Kontroli Wewnętrznej funkcjonującego w Banku Spółdzielczym w Brodnicy

Elementem zarządzania Bankiem jest system kontroli wewnętrznej, którego zasady i cele są określone w ustawie Prawo bankowe oraz Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach.

I. Cele systemu kontroli wewnętrznej

1. Celem systemu kontroli wewnętrznej jest zapewnienie:

- 1) skuteczności i efektywności działania Banku,
- 2) wiarygodności sprawozdawczości finansowej,
- 3) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku,
- 4) zgodność działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

2. Na system kontroli wewnętrznej w Banku składa się:

- 1) funkcja kontroli – której zadaniem jest zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych w procesach funkcjonujących w Banku, w tym dotyczących zarządzania ryzykiem w Banku, obejmująca wszystkie komórki i jednostki organizacyjne Banku odpowiedzialne za realizację zadań przypisanych tej funkcji;
- 2) komórka ds. zgodności – której obowiązkiem jest identyfikacja, ocena, kontrola i monitorowanie ryzyka braku zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi Banku, przyjętymi w Banku standardami rynkowymi oraz przedstawianie raportów w tym zakresie, w Banku zadania te realizuje Stanowisko ds. Ryzyka Braku Zgodności (Compliance);
- 3) audyt wewnętrzny – którego zadaniem jest badanie i ocena, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej w całej działalności Banku, z wyłączeniem komórki audytu wewnętrznego, w Banku zadania te wykonuje Zespół Audytu Wewnętrznego (ZAW).

II. Rola organów Banku

1. Rada Nadzorcza

- 1) Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wprowadzeniem i zapewnianiem funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej w Banku.
- 2) Rada Nadzorcza zatwierdza wewnętrzne regulacje w odniesieniu do funkcjonującego w Banku systemu kontroli wewnętrznej.
- 3) Rada Nadzorcza łącznie z Zarządem Banku zatwierdza zasady kategoryzacji nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej.
- 4) Rada Nadzorcza w ramach sprawowania nadzoru nad działalnością Banku, monitoruje skuteczność systemu kontroli wewnętrznej w oparciu o informacje uzyskane od Zarządu, Stanowiska ds. Compliance, ZAW oraz Komitetu Audytu.
- 5) Rada Nadzorcza dokonuje corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym adekwatności i skuteczności funkcji kontroli, Stanowiska ds. Compliance oraz ZAW.

2. Komitet Audytu

- 1) W Banku funkcjonuje Komitet Audytu powołany przez Radę Nadzorczą spośród swoich członków, który działa zgodnie z Regulaminem Komitetu Audytu Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Brodnicy.
- 2) Zadaniem Komitetu Audytu jest bieżące monitorowanie systemu kontroli wewnętrznej oraz przedstawianie Radzie Nadzorczej swojego stanowiska lub rekomendacji, pozwalających na podjęcie decyzji lub oceny w obszarze systemu kontroli wewnętrznej.

3. Zarząd Banku

- 1) Zarząd Banku odpowiada za zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnienie we wszystkich jednostkach i komórkach organizacyjnych funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej, który obejmuje funkcję kontroli, Stanowisko ds. Compliance oraz ZAW.
- 2) Zarząd Banku zapewnia ciągłość działania systemu kontroli wewnętrznej, w tym właściwej współpracy wszystkich pracowników Banku w ramach funkcji kontroli oraz ze Stanowiskiem ds. Compliance i ZAW. Zarząd zapewnia pracownikom tych komórek dostęp do niezbędnych dokumentów źródłowych w związku z wykonywaniem przez nich obowiązków służbowych.
- 3) Zarząd Banku ustanawia i okresowo aktualizuje kryteria oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, kryteria wyodrębniania procesów istotnych oraz zasady kategoryzacji nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej. Zarząd określa rodzaje działań naprawczych i dyscyplinujących w celu usunięcia nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej.
- 4) Zarząd Banku zatwierdza listę procesów istotnych oraz ich powiązanie z celami ogólnymi i szczegółowymi systemu kontroli wewnętrznej oraz zapewnia dokonywanie regularnego przeglądu wszystkich procesów funkcjonujących w Banku pod kątem ich istotności.
- 5) Zarząd Banku określa zasady okresowego raportowania o nieprawidłowościach wykrytych przez system kontroli oraz statusie podjętych działań naprawczych i dyscyplinujących.
- 6) Zarząd Banku raz w roku informuje Radę Nadzorczą o sposobie realizacji zadań zapewniających funkcjonowanie skutecznego i adekwatnego systemu kontroli wewnętrznej, ze szczególnym uwzględnieniem:

- a) adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w zapewnieniu osiągnięcia celów systemu kontroli wewnętrznej,
- b) skali i charakteru nieprawidłowości krytycznych i znaczących oraz najważniejszych działań zmierzających do ich usunięcia, w tym podjętych środków naprawczych i dyscyplinujących,
- c) zapewnienia niezależności Stanowisku ds. Compliance i ZAW oraz zapewnienia odpowiednich zasobów kadrowych niezbędnych do skutecznego wykonywania zadań przez te komórki i koniecznych środków finansowych do systematycznego podnoszenia kwalifikacji.

III. Schemat trzech linii obrony

Funkcjonujący w Banku system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej, zorganizowane są na trzech niezależnych i wzajemnie uzupełniających się poziomach (liniach obrony).

Przypisanie poszczególnych komórek organizacyjnych w ramach pierwszej i drugiej linii obrony jest określone w Regulaminie Organizacyjnym Banku w części dotyczącej struktury organizacyjnej Banku.

Na wszystkich liniach obrony, w ramach systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, pracownicy Banku w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych, odpowiednio stosują mechanizmy kontrolne lub niezależnie monitorują ich przestrzeganie poprzez weryfikację bieżącą oraz testowanie okresowe.

1. Pierwsza linia obrony

Odpowiada za zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku, na podstawie między innymi ustanowionych limitów, zgodności działania z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa, przepisami wewnętrznymi Banku oraz przyjętymi w Banku standardami rynkowymi.

Na tym poziomie komórki/jednostki organizacyjne w ramach funkcji kontroli odpowiadają za identyfikację ryzyka, zaprojektowanie i wdrożenie mechanizmów kontrolnych oraz za monitorowanie poziome (weryfikacja bieżąca i testowanie) przestrzegania mechanizmów kontrolnych w ramach własnej linii oraz raportowanie.

2. Druga linia obrony

Odpowiada za zarządzanie ryzykiem poprzez identyfikację, ocenę, kontrolowanie, monitorowanie i raportowanie ryzyka.

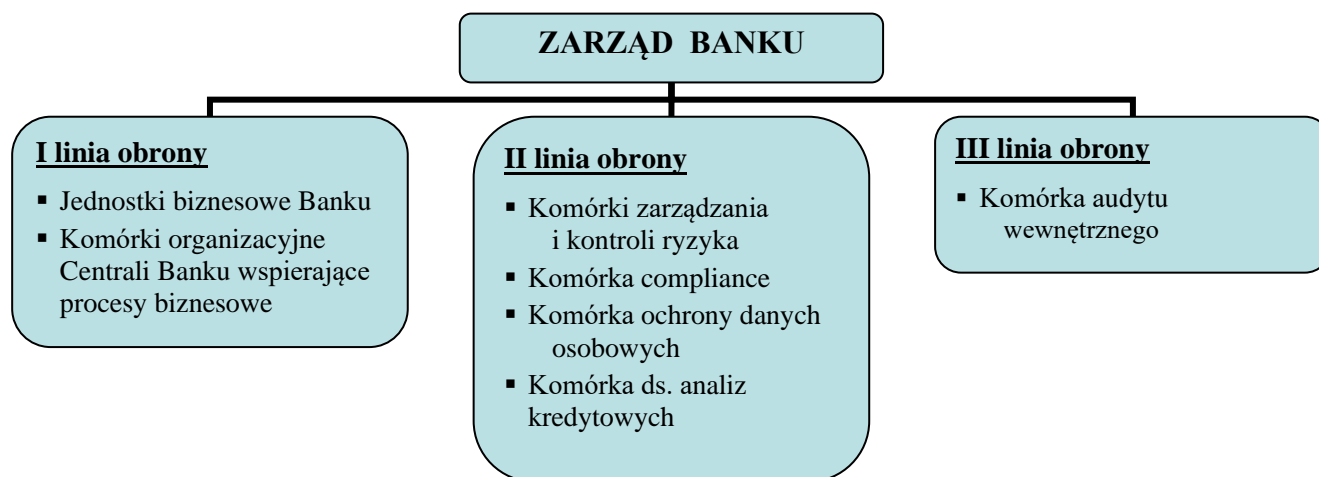
Realizuje zadania w zakresie monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych w ramach własnej linii oraz w stosunku do I linii obrony w ramach monitorowania pionowego.

Zadania na drugiej linii obrony w Banku realizują komórki zarządzania i kontroli ryzyka, komórka analiz kredytowych, komórka compliance, komórka ochrony danych osobowych.

3. Trzecia linia obrony

Zespół Audytu Wewnętrznego pełni rolę trzeciej linii obrony. Zadaniem audytu wewnętrznego jest badanie i ocena, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej.

4. Graficzne odzwierciedlenie schematu trzech linii obrony

IV. Funkcja kontroli

1. Na funkcję kontroli składają się:

- 1) mechanizmy kontrolne wbudowane w procesy funkcjonujące w Banku, określone w regulacjach wewnętrznych dotyczących przeprowadzania przez pracowników Banku lub systemy informatyczne operacji, transakcji lub innych czynności,
- 2) niezależne monitorowanie przestrzegania tych mechanizmów kontrolnych polegające na dokonywaniu weryfikacji bieżącej i testowaniu,
- 3) raportowanie w ramach funkcji kontroli, obejmujące co najmniej wyniki monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych oraz informacje o statusie realizacji środków naprawczych i dyscyplinujących.

2. W Banku zapewnia się realizację celów systemu kontroli wewnętrznej poprzez funkcjonowanie mechanizmów kontrolnych, dostosowanych do specyfiki danego obszaru działalności Banku, przebiegu i stopnia złożoności oraz istotności procesów, występującego ryzyka oraz skali i istotności nieprawidłowości, efektywności systemów informatycznych wspomagających procesy, dostępności zasobów ludzkich i sprawowanego nadzoru.

3. Do głównych rodzajów mechanizmów kontrolnych funkcjonujących w Banku należą:

- 1) procedury,
- 2) podział obowiązków,
- 3) autoryzacja, w tym zwłaszcza autoryzacja operacji finansowych i gospodarczych,
- 4) kontrola dostępu,
- 5) kontrola fizyczna,
- 6) proces ewidencji operacji finansowych i gospodarczych w systemach: księgowym, sprawozdawczym i operacyjnym,
- 7) inwentaryzacja,
- 8) dokumentowanie odstępstw,
- 9) wskaźniki wydajności,
- 10) organizacja szkoleń dla pracowników Banku,
- 11) samokontrola.

4. Niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych wpisane jest we wszystkie procesy funkcjonujące w Banku, w szczególności w procesy istotne. Monitorowanie obejmuje:
  - 1) weryfikację bieżącą poziomą w ramach tej samej linii,
  - 2) weryfikację pionową pierwszej linii przez drugą linię.
  - 3) testowanie poziome i pionowe.
5. Weryfikacja jest dokonywana w sposób ciągły przed rozpoczęciem lub w trakcie czynności wykonywanych w ramach poszczególnych procesów. Weryfikacja jest realizowana przez przełożonego w ramach wykonywania nadzoru służbowego lub innego pracownika tej samej komórki lub innej komórki organizacyjnej tej samej linii obrony w ramach podziału obowiązków.
6. Testowanie jest przeprowadzane w przypadku zakończonych czynności na wybranej próbie testowej. Testowanie poziomie jest realizowane przez przełożonego lub innego wyznaczonego pracownika tej samej komórki organizacyjnej lub innej komórki organizacyjnej, w ramach tej samej linii obrony. Testowanie pionowe jest realizowane przez pracowników komórki organizacyjnej usytuowanej na drugiej linii obrony w zakresie przestrzegania mechanizmów kontrolnych na pierwszej linii obrony.
7. W Banku jest zapewniona niezależność monitorowania poziomego poprzez jednoznaczne rozdzielanie zadań wśród pracowników (stosowanie oraz monitorowanie mechanizmów) oraz niezależność monitorowania pionowego poprzez wyodrębnienie drugiej linii obrony, z uwzględnieniem zasad zapobiegających powstaniu konfliktu interesów na jakimkolwiek etapie monitorowania.

V. Umiejscowienie, zakres zadań, niezależność komórki do spraw zgodności i komórki audytu wewnętrznego.

1. Stanowisko ds. Compliance

- 1) Funkcję komórki ds. spraw zgodności pełni w Banku Stanowisko ds. Compliance. W strukturze organizacyjnej Stanowisko podlega bezpośrednio Prezesowi Zarządu
- 2) Do podstawowych zadań Stanowiska ds. Compliance w ramach systemu zarządzania należy:
  - a) w ramach funkcji kontroli - zapewnienie zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi w zakresie określonym w regulacjach wewnętrznych,
  - b) zarządzanie ryzykiem braku zgodności, w tym identyfikowanie, ocena, pomiar/szacowanie monitorowanie, kontrolowanie i raportowanie o ryzyku braku zgodności z przepisami prawa.
- 3) Stanowisko ds. Compliance ma zagwarantowaną niezależność poprzez:
  - a) bezpośredni dostęp do Prezesa Zarządu,
  - b) zapewnienie odpowiedniego statusu i formalnych uprawnień swobodnego dostępu oraz raportowania do Zarządu Banku, Rady Nadzorczej, Komitetu Audytu,
  - c) zatwierdzenie powołania i odwołania za zgodą Rady Nadzorczej,
  - d) uczestniczenie w posiedzeniach Zarządu, Rady Nadzorczej oraz Komitetu Audytu,
  - e) bezpośredni dostęp do dokumentów i informacji niezbędnych do wykonywania czynności kontrolnych.

2. Audyt wewnętrzny

- 1) W Banku funkcjonuje wyodrębniona w strukturze komórka audytu wewnętrznego, której zadania są realizowane przez Zespół Audytu Wewnętrznego. ZAW podlega bezpośrednio Prezesowi Zarządu.
- 2) Zadaniem ZAW w ramach działalności zapewniającej jest badanie i ocena, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej w całej działalności Banku.
- 3) Ocena ta uwzględnia adekwatność i skuteczność mechanizmów kontroli ryzyka oraz mechanizmów kontrolnych i niezależnego monitorowania ich przestrzegania w ramach pierwszej i drugiej linii obrony.
- 4) ZAW ma zagwarantowaną niezależność poprzez:
  - a) bezpośredni dostęp do Prezesa Zarządu,
  - b) zatwierdzenie powołania oraz odwołania Kierownika ZAW za zgodą Rady Nadzorczej,
  - c) zapewnienie odpowiedniego statusu i formalnych uprawnień swobodnego dostępu na każde żądanie Kierownika ZAW do członków Zarządu Banku, członków Rady Nadzorczej i Komitetu Audytu, Biegłego Rewidenta,
  - d) udział Kierownika ZAW lub osoby go zastępującej w posiedzeniach Zarządu, Rady Nadzorczej i Komitetu Audytu,
  - e) mechanizmy zapewniające nadzór Rady Nadzorczej nad poziomem wynagrodzenia Kierownika i Pracowników ZAW,
  - f) dostęp do dokumentów i informacji niezbędnych do realizacji zadań wykonywanych w ramach działalności zapewniającej oraz działalności doradczej.

VI. Zasady oceny skuteczności i adekwatności systemu kontroli wewnętrznej.

1. ZAW przeprowadza roczną ocenę skuteczności i adekwatności systemu kontroli wewnętrznej w ramach pierwszej i drugiej linii obrony.
2. Rada Nadzorcza dokonuje corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym adekwatności i skuteczności funkcji kontroli, Stanowiska ds. Ryzyka Braku Zgodności oraz ZAW.
3. W ramach dokonywanej oceny, Rada Nadzorcza w szczególności uwzględnia:
  - 1) opinię Komitetu Audytu
  - 2) informację Zarządu Banku o adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w zapewnieniu osiągnięcia celów systemu kontroli wewnętrznej, skali i charakteru nieprawidłowości znaczących i krytycznych oraz podjętych działań w celu ich usunięcia, zapewnieniu niezależności Stanowiska ds. Compliance i ZAW
  - 3) okresowe sprawozdania Stanowiska ds. Compliance i ZAW,
  - 4) ustalenia przez biegłego rewidenta, związku rewizyjnego,
  - 5) ustalenia wynikające z czynności nadzorczych wykonywanych przez uprawnione do tego instytucje (np. KNF, UOKIK), jeżeli takie były wydawane.